

Historia Szkoły Podstawowej Nr 1 w Elblągu

Geneza i rozwój SP Nr 1 w Elblągu

W latach 50-tych nastąpił w Elblągu szybki przyrost liczby dzieci w wieku szkolnym. W tej sytuacji podjęto decyzję o budowie nowych placówek szkolnych. Według planów urbanistycznych jedna ze szkół zbudowana miała być przy ulicy Barona. W wybranym miejscu znajdowało się jednak wysypisko śmieci i gruzu, dlatego też lokalizację szkoły przesunięto na sąsiednią ulicę Daszyńskiego. Nowa placówka szkolna miała, według projektu, odciążać sąsiednie szkoły z dzielnic Rakowo i Na Stoku nr 2, 5 i 7.

Nową, dwupiętrową szkołę oddano do użytku w roku szkolnym 1959/60, w XV rocznicę istnienia Polski Ludowej. Otrzymała ona zaszczytny numer – 1, zabrany szkole podstawowej i licealnej przy ulicy Pocztowej. W pierwszych latach działalności szkoła znajdowała się w północno-zachodniej części miasta, niemalże na jego peryferiach. W pobliżu znajdował się nawet niewielki staw, zasypyany w późniejszych latach. Obecnie jednak, w wyniku szybkiego rozwoju przestrzennego Elbląga, zwłaszcza w latach 80-tych i 90-tych, szkoła znajduje się, w środkowo-zachodniej części miasta.

W nowej szkole rozpoczęło naukę 1086 uczniów, w 15 salach lekcyjnych. Utworzono 26 oddziałów, nad którymi opiekę objęło 26 nauczycieli. Pierwszą i długoletnią kierowniczką szkoły została Walentyna Lange, a jej zastępcą Zofia Gostkiewicz.

W piątą rocznicę istnienia szkoły została ona uhonorowana nadaniem imienia. Patronem jedyńki został pierwszy wśród poetów polskich – Adam Mickiewicz. Uroczystość odbyła się 30 kwietnia 1964 roku, w obecności przedstawicieli władz szkolnych, miejskich i partyjnych, oraz wielu zaproszonych gości. Część oficjalna odbyła się przed budynkiem szkoły. W honorowej asyście pocztów sztandarowych wszystkich elbląskich szkół odsłonięto tablicę pamiątkową, umieszczoną na frontonie budynku. Na tablicy zobaczyć możemy dziś podobiznę Adama Mickiewicza i optymistyczny cytat z jego „Ody do młodości” – **„Razem młodzi przyjaciele, w szczęściu wszystkiego są wszystkich cele”**. Autorem tablicy był artysta-rzeźbiarz J. Leniec. Część artystyczna odbyła się w szkole. Najpierw odsłonięto portret patrona szkoły pędzla J. Jakubowskiego, następnie dokonano wręczenia sztandaru pani Walentynie Lange. Ten piękny

sztandar wykonany został w pracowni haftu artystycznego w Starogardzie Gdańskim, pod kierunkiem Z. Jankowskiej.

Kolejnym punktem ceremonii było uroczyste ślubowanie oraz recytacja wierszy Adama Mickiewicza. Część artystyczna zakończyła się staropolskim polonezem w wykonaniu uczniów szkoły. Cała uroczystość, tak przecież ważna w historii szkoły, została sfilmowana i opisana w lokalnej prasie.

Pisząc o losach szkoły podstawowej należy z pewnością wspomnieć o obwodzie, który obejmowała. W przypadku Szkoły Podstawowej Nr 1 były to pierwotnie ulice: Pułkownika Dąbka, Robotnicza, Rypińska, Dzierżyńskiego (obecnie Browarna), Portowa, Grażyny, Jaśminowa, Gwiazdna, Brzozowa, Brzeska, Okrzei, Rechniewskiego, Barona, Daszyńskiego i Próchnika. W roku 1962, w związku z powstaniem w sąsiedztwie nowej szkoły, obwód ten uległ zmniejszeniu o ulice: Pułkownika Dąbka, Gwiazdną i Brzozową. W latach 70-tych z obwodu szkoły wyłączono jeszcze ulicę Portową, a dodano ulicę Różaną. Od 1990 r. do obwodu szkoły należy również nowe osiedle „Ogrody” przy ulicy Donimirskich.

Baza materialna szkoły

Szkoła Podstawowa Nr 1 w Elblągu zbudowana została według projektu inżyniera-architekta J. Bujko przez Przedsiębiorstwo Budownictwa Terenowego w Elblągu. Inwestorem bezpośrednim był Zarząd Inwestycji Szkolnych w Gdańsku, a inwestorem głównym Inspektor Oświaty w Elblągu. Koszt budowy wyniósł 5 600 000 złotych, w tym wyposażenie szkoły 450 000 złotych

W pierwszych latach działalności szkoła składała się z 15 izb lekcyjnych, gabinetów: biologicznego, fizyczno-chemicznego, prac ręcznych, lekarskiego, gabinetu kierownika szkoły, sekretariatu, sali gimnastycznej i zastępczej, rozbieralni, natrysków, świetlicy, pokoju nauczycielskiego, kuchni, magazynu i pomieszczenia Terenowej Obrony Przeciwlotniczej. Łączna powierzchnia wszystkich pomieszczeń wynosiła 980 m², w tym pomieszczeń lekcyjnych 747 m²

W miarę upływu lat szkoła wzbogacała się o nowe meble, sprzęt i odpowiednie pomoce naukowe, dlatego już w roku szkolnym 1968/69 zaistniały warunki do wprowadzenia systemu gabinetowego. Lekcje odbywały się zatem w 17 gabinetach i dwóch zastępczych salach lekcyjnych. Uczniowie korzystać mogli także z sali gimnastycznej, kinowej, harcówki, biblioteki i świetlicy. W roku 1974/75 jedną z sal zastępczych przeznaczono na klasę przedszkolną. W następnym roku zwiększono liczbę gabinetów nauczania początkowego do 6, kosztem gabinetów muzycznego, plastycznego i sali zastępczej. Sala kinowa przekształcona została w salę gimnastyczną. W roku 1990/91, w związku z wprowadzeniem do szkół nowego przedmiotu – religii, klasa przedszkolna

(w celu odciążenia szkoły) przeniesiona została do sali katechetycznej przy kościele na ulicy Robotniczej. Zwolniony gabinet otrzymała klasa socjoterapeutyczna, a w roku następnym zorganizowano w nim pracownię komputerową.

Zmiany zachodziły również w umeblowaniu klas i pozostałych pomieszczeń szkoły. Początkowo umeblowanie było nader skromne. W klasach panowały staromodne ławki, brakowało szaf, segmentów, regałów. Jednak z czasem, dzięki energicznym staraniom kierownictwa szkoły, sytuacja zaczęła się poprawiać. W latach 1969-1971 wymieniono stare ławki na nowoczesne stoliki i krzesła. Systematycznie wymieniano zużyte biurka, szafy, regały, tablice, krzesła i inny sprzęt. Na przykład w roku 1991/92 zakupiono 140 stolików oraz 200 krzeseł i taboretów, co w oczywisty sposób poprawiło komfort pracy uczniów. Wymieniono również wyposażenie pokoju nauczycielskiego, ku zadowoleniu grona pedagogicznego.

Z biegiem lat poprawiło się również zaopatrzenie szkoły w pomoce naukowe, niezbędne przecież w trakcie nauczania. Początkowa lista pomocy dydaktycznych była więcej niż skromna. Wykonywali je często sami nauczyciele. Przeglądając poniższe zestawienie na początku XXI-ego wieku, bardziej może docenimy obecne wyposażenie szkoły w pomoce naukowe, nieporównanie bogatsze niż w 1959/60 roku.

Jeśli chodzi o środki finansowe na zakup nowych pomocy to oczywiście zawsze ich brakowało. Dlatego też kierownictwo szkoły próbowało zdobywać je różnymi sposobami. Wydzierzawiano budynek szkolny koloniom letnim, organizowano bale sylwestrowe i karnawałowe, szkoła aktywnie uczestniczyła w Olimpiadzie Oszczędnych.

Dużą ilość pomocy naukowych, sprzętu, nowoczesnych środków audiowizualnych zakupiono dzięki fundacji „Pro Scholam”, założonej w 1992 roku z inicjatywy nauczycieli i rodziców uczniów szkoły.

Druga połowa XX wieku to okres niespotykanego w dziejach ludzkości postępu, zwłaszcza naukowo-technicznego. Szkoła, chcąc nie chcąc, musi dotrzymywać kroku tym zmianom, uzupełniając m. in. swoje wyposażenie w nowoczesne urządzenia techniczne: telewizory, magnetowidy, magnetofony, komputery. Są to jednak bardzo kosztowne inwestycje. Mimo to w szkole istnieją dwa gabinety komputerowe, od 1993 r. działa szkolny radiowęzeł, dostępna jest telewizja kablowa i satelitarna, zakupiona została kamera video, kserokopiarki, drukarki, skanery, programy multimedialne, kino domowe DVD i projektor wizyjny multimedialny.

Dyrektor kładzie duży nacisk na rozwój technologiczny szkoły. Wszystkie klasy mają podłączenie do wewnętrznej sieci szkolnej i Internetu.

Wiele wysiłku włożono w zagospodarowanie terenu szkoły. W pierwszych latach jej istnienia

wybudowano solidne ogrodzenie, wykonano 100-metrową bieżnię, 4 boiska (2 do piłki ręcznej, jedno do koszykówki i jedno do siatkówki), skocznię w dal i wzwyż, założono działkę szkolną i sad, w którym posadzono 76 jabłoni, 10 wiśni i 30 krzewów porzeczek.

W roku 1968/69 wykonano pierwszy poważny remont szkoły. Nie obyło się jednak bez problemów. Bardzo długo ciągnął się spór szkoły z Miejskim Przedsiębiorstwem Remontowo-Budowlanym, które wykonać miało remont szatni szkolnej. Prace prowadzone były niezwykle opieszale, a dyrekcja MPRB nie odpowiadała nawet na telefony ze szkoły. Tymczasem dzieci wędrowały z klasy do klasy obładowane zimowymi okryciami. Remont, rozpoczęty w sierpniu 1968 roku, zakończono dopiero wiosną 1970 roku.

W latach następnych dokonywano wielu koniecznych napraw, m. in. wymieniono przeciekające grzejniki i drzwi wejściowe, pomalowano sale i korytarze, wyasfaltowano boiska i zamontowano ławeczki, wymieniono pokrycia dachowe. Gruntowny remont szkoły przeprowadzono w roku 1987/88. Objął on następujące zadania:

- wymianę instalacji elektrycznej w całym obiekcie;
- założenie krat w oknach niektórych gabinetów;
- wymianę urządzeń sanitarnych;
- przełożenie i cyklinowanie parkietów;
- wymianę stolarki okiennej i drzwiowej;
- wykonanie osłon na grzejniki;
- malowanie sal i korytarzy;
- remont instalacji wodno-kanalizacyjnej;
- zamontowanie segmentów ogrodzeniowych;
- adaptację dawnej kotłowni na pomieszczenie konserwatora.

W następnych latach dokonywano również bieżących napraw i remontów. Nauczyciele, dzięki ofiarności rodziców i przy ich pomocy, odnowili swoje klasy. W latach 1996-1998 wyremontowano 4 łazienki dla uczniów, w których wymieniono kafelki, panele, umywalki, muszle, drzwi, zamontowano nowoczesne natryski oraz okna. Podobnie odnowiono toaletę dla nauczycieli. W okresie wakacji dokonano gruntownego remontu sali gimnastycznej, który objął między innymi wymianę parkietu, okien, natrysków oraz przebudowę szatni. Nowe meble, panele podłogowe, okna PCV i drzwi wejściowe otrzymał gabinet dyrektora, sekretariat oraz gabinet księgowej. W 1996 roku wyposażono i otwarto ponownie gabinet dentystyczny, który niestety po reformie Służby Zdrowia zamknięto. Odnowiono również szkolną kuchnię, wymieniono wszystkie stare tablice na tablice białe, wymieniono okna. Drobne remonty są wykonywane na bieżąco w całej szkole.

Społeczność nauczycielska

W Szkole Podstawowej Nr 1, na przestrzeni 44 lat jej działalności, zatrudnionych było ponad 200 nauczycieli. Nauczyciele ci, pracujący często w ciężkich warunkach, starali się zawsze jak najlepiej wypełniać ciężące na nich obowiązki. Uczyli i wychowywali kolejne pokolenia młodych elblązan, a często ich zaangażowanie w pracę z dziećmi i na rzecz szkoły wykraczało poza wymagane normy. Nie kierowały nimi względy finansowe, ponieważ najczęściej nie otrzymywali za tę działalność wynagrodzenia. Myślę, że robili to z wewnętrznej potrzeby realizowania się w tym zawodzie, potrzeby, którą moim zdaniem powinien odczuwać każdy nauczyciel z prawdziwego zdarzenia.

Bardzo ważny dla efektywności pracy nauczyciela jest też jego związek emocjonalny ze szkołą. Im dłużej nauczyciel pracuje w danej szkole, tym lepiej poznaje swoich uczniów i środowisko w którym się wychowują, tym lepiej układa się jego współpraca z innymi pedagogami i z kierownictwem szkoły. W SP Nr 1 liczba nauczycieli pracujących tylko przez jeden rok wahała się od 0 do 8. Spowodowane to było bardzo różnymi czynnikami jakie pojawiały się w latach 1959-2002.

Jest też jednak grupa nauczycieli, którzy całą swoją karierę zawodową związali z SP Nr 1. Rozpoczynali w niej swoją pracę i uczyli aż do przejścia na emeryturę lub rentę, bądź też pracują w niej do dnia dzisiejszego.

Lp.	Imię i Nazwisko	Staż pracy	Specjalizacja
1	Daniela Lubiejewska	32	Matematyka
2	Donata Golder	31	Chemia
3	Alicja Butajło	31	Nauczanie początkowe
4	Bogumiła Guzowska	32	Nauczanie początkowe
5	Kazimiera Burdukiewicz	32	Nauczanie początkowe
6	Halina Sawicka	26	Geografia
7	Teresa Zimmermann	23	Nauczanie początkowe
8	Krystyna Rowińska	26	Plastyka

Ilość nauczycieli pracujących w szkole nie zawsze była wystarczająca. W roku szkolnym 1964/65 i 1965/66 liczba oddziałów w szkole była wyższa od liczby zatrudnionych nauczycieli. Było to z pewnością dużym utrudnieniem w pracy pedagogicznej. Jednak w następnych latach sytuacja stopniowo poprawiała się. Dzisiaj w SP Nr 1 w 35 oddziałach uczy się 984 dzieci, a pracuje tam 72

nauczycieli.

Wszelkie aspekty funkcjonowania szkoły, od pracy dydaktyczno-wychowawczej po wyposażenie szkoły i jej stan techniczny, zależą w dużej mierze od sprawnej pracy kierownictwa, szczególnie w dzisiejszych czasach, w epoce demokracji i wolnego rynku, niezwykle wzrosła rola dyrektora szkoły – nie tylko jako administratora, ale i jako menadżera – człowieka od którego inwencji i pracowitości zależy często los szkoły.

Pierwszą, długoletnią kierowniczką Szkoły Podstawowej Nr 1 była Walentyna Lange, która uczyniła kierowaną przez siebie szkołę jedną z najlepszych w mieście. Ten wysoki poziom starały się utrzymać kolejne kierowniczki: Marianna Gus, Maria Knitter, Teresa Wesołowska i Helena Piwcewicz. W 1991 roku dyrektorem szkoły, po wygraniu konkursu, został Andrzej Soja, były uczeń i następnie nauczyciel w „jedynce”. Pod Jego kierownictwem szkoła wybrnęła z kłopotów finansowych, nękających wówczas całą oświatę, zdobyła wiele nowego sprzętu, rozwinęła żywą działalność gospodarczą, przeprowadziła szereg imprez kulturalnych, konkursów, wycieczek, organizowała corocznie atrakcyjne kolonie letnie dla dzieci na Słowacji. Można więc powiedzieć, że wraz z objęciem stanowiska dyrektora przez pana Andrzeja Soję, szkoła weszła w nowy, pomyślny okres działalności.

NAUCZYCIELE PEŁNIĄCY FUNKCJE KIEROWNICZE W LATACH 1959-2004

LATA	IMIĘ I NAZWISKO	FUNKCJA
1959/60-1970/71	Walentyna Lange	KIEROWNIK
1959/60-1966/67	Zofia Gostkiewicz	ZASTĘPCA
1966/67-1967/68	Krystyna Piasecka	ZASTĘPCA
1968/69	Kazimiera Atamańczuk	ZASTĘPCA
1969/70-1974/75	Halina Sawicka	ZASTĘPCA
1971/72-1974/75	Marianna Gus	DYREKTOR
1975/76-1984/85	Maria Knitter	DYREKTOR
1975/76	Benedykt Pawlikowski	ZASTĘPCA
1976/77	Jadwiga Sobierańska	ZASTĘPCA
1977/78	Helena Piwcewicz	ZASTĘPCA
1977/78	Janina Makowska	ZASTĘPCA
1978/79-1979/80	Danuta Szatkowska	ZASTĘPCA
1978/79-1981/82	Halina Brodowska	ZASTĘPCA
1980/81-1984/85	Teresa Wesołowska	ZASTĘPCA
1985/86-1988/89	Teresa Wesołowska	DYREKTOR
1982/83-1998/99	Sabina Falkowska	ZASTĘPCA
1985/86-1989/90	Janina Korniejewicz	ZASTĘPCA
1989/1990-1990/91	Helena Piwcewicz	DYREKTOR
1990/91-2003/2004	Małgorzata Antoniszyn	ZASTĘPCA
1991/92-2003/2004	Andrzej Soja	DYREKTOR
2001/02-2003/2004	Anna Brejdek	ZASTĘPCA

Nauczyciele, zaczynający pracę w SP Nr 1 w roku szkolnym 1959/60, byli w większości

młodzi i mieli przeważnie podstawowe wykształcenie pedagogiczne, czyli ukończone liceum pedagogiczne. Nauczyciele, nie mający odpowiednich kwalifikacji, starali się je uzupełniać na różnego rodzaju kursach przedmiotowych, szkoleniach i konferencjach organizowanych przez Miejski Ośrodek Metodyczny w Elblągu. Szczególną opieką otaczani byli młodzi nauczyciele, przybywający do pracy tuż po ukończeniu szkoły. Przydzielano im starszego stażem pedagogicznym opiekuna, który wprowadzał ich w życie szkoły i tajniki pracy z dziećmi.

Lata 60-te, wraz z reformą systemu szkolnego, przyniosły podwyższenie poziomu wykształcenia kadry nauczycielskiej wymaganego przez władze oświatowe. Wprowadzono również zasadę kształcenia nauczycieli szkół podstawowych na poziomie wyższym. Jednak, ze względu na różne przeszkody obiektywne, zasada powyższa nie była przestrzegana w praktyce.

Dokształcanie nauczycieli przebiegało zasadniczo w trzech formach, jako:

- realizacja eksperymentu gdańskiego;
- zintegrowane samokształcenie;
- indywidualne studia nauczycieli na różnego typu uczelniach.

Zainicjowane przez Okręgowy Ośrodek Metodyczny w Gdańsku doskonalenie nauczycieli w ramach tzw. „eksperymentu gdańskiego” podjęte zostało przez kadre pedagogiczną SP Nr 1 w roku szkolnym 1963/64. Ta nowa forma doskonalenia nauczycieli zmierzała w swych założeniach do większego powiązania procesu doskonalenia z konkretną pracą szkoły, jej sprawnością i efektami wychowawczymi. Samokształcenie nauczycieli polegało na pogłębianiu wiadomości rzeczowych i metodycznych służących do osiągnięcia pozytywnych wyników w nauczaniu. W ciągu prawie 10 lat trwania eksperymentu podniósł się bardzo poziom umiejętności pedagogicznych kadry. Liczna grupa nauczycieli ukończyła wyższe studia zawodowe, pozostali od 1974 roku aktywnie uczestniczyli w wykładach Nauczycielskiego Uniwersytetu Radiowo-Telewizyjnego (NURT).

W ogólnych założeniach „eksperyment gdański” miał na celu:

- wprowadzenie nowych metod nauczania z uwzględnieniem potrzeb regionu, specyfiki szkoły i jej środowiska;
- właściwe określenie roli nauczyciela i przedmiotu w procesie dydaktyczno-wychowawczym;
- zmniejszenie ilości dni wolnych od nauki.

Nie obyło się też bez właściwej tamtej epoki otoczki ideowo-politycznej. Eksperyment odbywał się pod kontrolą nie tylko władz oświatowych, ale także partyjnych.

Na specjalnym zebraniu Rady Pedagogicznej utworzono trzy zespoły robocze:

- 1) Nauczycieli klas I-IV (pod kierownictwem K. Piaseckiej)

- 2) Nauczycieli przedmiotów humanistycznych (pod kier. Z. Gostkiewicz)
- 3) Nauczycieli przedmiotów matematyczno-przyrodniczych (pod kier. W. Lange)

Każdego miesiąca w wymienionych zespołach odbywały się lekcje otwarte z zastosowaniem najnowocześniejszych środków dydaktycznych. Następnie wysłuchiowano referatu i prowadzono dyskusję na temat lekcji pokazowej oraz omawiano najnowsze pozycje literatury pedagogicznej. Nawiązano także współpracę z Technikum Gospodarczym w Elblągu i w jej ramach zhospitalowano 15 lekcji prowadzonych metodą problemową, przy podziale uczniów na zespoły. Następnie zorganizowano wspólną konferencję nauczycieli obu szkół i omówiono wyniki eksperymentu. W roku szkolnym 1966/67, również w ramach eksperymentu, utworzono dwie klasy eksperymentalne z matematyki, w których uczyły się dzieci uzdolnione w tym kierunku. W późniejszych latach nauczyciele zobowiązani byli do uczestnictwa w tzw. samokształceniu kierowanym, które odbywało się na specjalnych konferencjach metodycznych.

Istotną rolę w doskonaleniu kadry nauczycielskiej odgrywały szkoleniowe posiedzenia Rady Pedagogicznej. Wyznaczeni nauczyciele przygotowywali referaty na określony temat, prowadzili też często lekcje pokazowe. Dyrektor na bieżąco informował o innowacjach wprowadzanych w zakresie wymagań stawianych przed kadrą nauczycielską, jej uprawnień i obowiązków. Prowadzono gorące dyskusje na tematy związane ze szkołą i metodyką nauczania.

Reasumując stwierdzić można, iż proces dokształcania i doskonalenia nauczycieli przebiegał właściwie nieprzerwanie. Z upływem lat coraz mniej pracowało w SP Nr 1 nauczycieli z podstawowym wykształceniem pedagogicznym, przybywało natomiast absolwentów Studium Nauczycielskiego. W latach 70-tych już ponad połowa kadry pedagogicznej posiadała wyższe wykształcenie, obecnie zaś grupa ta stanowi już olbrzymią jej większość. Niektórzy nauczyciele uzyskali również stopnie specjalizacji, ukończyli kursy specjalistyczne lub studia podyplomowe. **Dzisiaj (stan na 1 września 2003 r.), na 72 nauczycieli zatrudnionych w SP Nr 1, 19 osiągnęło stopień nauczyciela dyplomowanego, 37 mianowanego, 10 kontraktowego, a 6 zaczyna dopiero zdobywać kolejne stopnie awansu zawodowego od stopnia stażysty. 64 nauczycieli posiada wyższe studia magisterskie z przygotowaniem pedagogicznym, 4 skończyło Studium Nauczycielskie, a pozostali mają wykształcenie wyższe zawodowe z przygotowaniem pedagogicznym.**